

Warszawa, 21/11/2007r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-571203-IV/07/KJ

00-090 Warszawa Tel. centr. 022 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax. 022 827 64 53

Pan

Zbigniew Cwiakalski

Minister Sprawiedliwości

Szanowny Panie Ministrze,

Pragnę zwrócić uwagę Pana Ministra na nieprawidłową regulację dotyczącą wpisywania nazwisk osób do ksiąg wieczystych prowadzonych w systemie informatycznym.

Kwestię tę regulują przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 20 sierpnia 2003 r. w sprawie sposobu przenoszenia treści dotychczasowej księgi wieczystej do struktury księgi wieczystej prowadzonej w systemie informatycznym (Dz.U.03.162.1574). Rozporządzenie wydane zostało na podstawie ustawy z 14 lutego 2003 r. o przenoszeniu treści księgi wieczystej do struktury księgi wieczystej prowadzonej w systemie informatycznym (Dz.U.03.42.363). Artykuł 10 tej ustawy stanowi, że „przenoszenia wpisów z dotychczasowej księgi wieczystej do struktury księgi wieczystej prowadzonej w systemie informatycznym dokonuje się w sposób, który uniemożliwia zmianę treści lub zakresu ujawnionych praw i roszczeń. Dotyczy to również sprostowania dostrzeżonych usterek wpisów, o których mowa w art. 626¹³ § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego”. Minister Sprawiedliwości określa, w drodze rozporządzenia, sposób przenoszenia treści dotychczasowej księgi wieczystej do struktury księgi wieczystej prowadzonej w systemie informatycznym, mając na względzie precyzję i rzetelność w wiernym odzwierciedlaniu treści dotychczasowej księgi wieczystej”.

Rozporządzenie w paragrafie 4 stanowi, że „przeniesienia treści dotychczasowej księgi wieczystej do struktury księgi wieczystej prowadzonej w systemie informatycznym dokonuje się wielkimi literami i przy użyciu dopuszczalnych znaków pisarskich w systemie

informatycznym. Wykaz dopuszczalnych znaków pisarskich w systemie informatycznym określa załącznik nr 2 do rozporządzenia".

Załącznik Nr 2 przedstawia się następująco:

WYKAZ DOPUSZCZALNYCH ZNAKÓW PISARSKICH W SYSTEMIE INFORMATYCZNYM

~	'	!	@	#	\$	%	^	&	*	(	)	-	-	+	=			[	]			\p ar	:	;	"	'
<	>	,	.	?	/											0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	
Ą		Ć		Ę		Ś					Ł		Ń	Ó				Ś						Ż	ż	

Rozporządzenie określa także zasady wpisu danych w razie wystąpienia znaku pisarskiego niewystępującego w powyższej tabeli:

1. Pomija się wszystkie znaki diakrytyczne występujące w danym znaku, z wyjątkiem liter ze znakami diakrytycznymi wymienionymi w powyższej tabeli.
2. W przypadku dyftongów wpisujemy pierwszą literę tworzącą dyftong (np. AE = A).
3. W przypadku wystąpienia innego znaku, nienależącego do grupy znaków, o których mowa w pkt 1 i 2, w miejsce tego znaku wpisuje się znak *.
4. Apostrof w nazwiskach osób fizycznych i nazwach innych niż osoby fizyczne podmiotów piszemy zgodnie z pisownią oryginału, z zastosowaniem dostępnego znaku z tabeli zawartej w niniejszym załączniku.
5. W przypadku wystąpienia cudzysłówów:
  - cudzysłów otwierający (") zamienia się na cudzysłów zamykający ("),
  - cudzysłów («) oraz (») zastępuje się cudzysłowem zamykającym (").
6. W przypadku wystąpienia znaku pisarskiego przesuniętego w stosunku do linii tekstu (indeks górny lub dolny) sprowadza się ten znak do linii tekstu (np. m² = m2, x³ = x3). W przypadku równoczesnego wystąpienia obu indeksów indeks górny poprzedza indeks dolny przy wpisie danych do księgi wieczystej prowadzonej w systemie informatycznym.

Analiza powyższej regulacji wyraźnie wskazuje, iż sposób przenoszenia wpisów z dotychczasowej księgi wieczystej do struktury księgi wieczystej prowadzonej w systemie informatycznym nie identyfikuje liter nie występujących w polskim alfabecie (np. „a” czy „o”), co uniemożliwia wpisywanie w tych dokumentach obco brzmiących nazwisk. Skutkiem tego, niektórzy obywatele noszący niepolsko brzmiące nazwiska, nie są w sposób właściwy ujawnieni w treści informatycznej księgi wieczystej.

Rzecznikowi Praw Obywatelskich znany jest przypadek polskiej obywatelki mieszkającej na stałe w Holandii - właścicielki lokalu stanowiącego osobną własność, której niemieckobrzmiące nazwisko po migracji księgi mimo że jest ujawnione w dziale II księgi w zasadzie prawidłowo, w systemie informatycznym zapisane jest błędnie. Choć zatem z formalnego punktu widzenia nazwisko osoby ujawnionej w księdze wpisane jest do treści księgi prawidłowo i stosowne dokumenty znajdują się w tzw. aktach księgi wieczystej, to w praktyce, w systemie informatycznym wpisane jest ono błędnie.

Sytuacja taka jest niedopuszczalna w demokratycznym państwie prawnym, w szczególności zważywszy na określone w art. 3 ust. 1 ustawy o księgach wieczystych i hipotece z 6 lipca 1982 r. (Dz.U.01.124.1361 - j.t.) dalej: u.k.w.h. domniemanie jawności materialnej ksiąg wieczystych i zasadę jawności formalnej ksiąg wieczystych (art. 2 u.k.w.h.). Domniemywa się, że prawo jawne z księgi wieczystej jest wpisane zgodnie z rzeczywistym stanem prawnym.

Przeglądając treść księgi na ekranie monitora komputera lub uzyskując odpis z informatycznej księgi wieczystej, który, co oczywiste, jest komputerowym wydrukiem zapisu treści księgi w systemie informatycznym, otrzymujemy dokument, który nie zawiera znaków pisarskich nie wyępujący eh w tablicy określonej rozporządzeniem i często nie odzwierciedla rzeczywistego brzmienia nazwiska osoby. Ochrona, jaka wynika z obu domniemań jest znacznie przez taki stan rzeczy osłabiona. W zasadzie pewność, jaką daje treść księgi osobie zainteresowanej staje się iluzoryczna, ponieważ nigdy nie jest do końca wiadomo, czy nazwisko osoby ujawnionej w księdze wpisane jest właściwie czy też pisownia nazwiska w rzeczywistości zawiera obce znaki diakrytyczne. Dla ustalenia tej okoliczności konieczne byłoby przejrzanie akt księgi wieczystej. Jak stanowi zaś art. 36¹ ust. 4 u.k.w.h. akta księgi wieczystej może przeglądać, w obecności pracownika sądu, jedynie osoba mająca interes prawny oraz notariusz. Porównując to unormowanie z treścią art. 36¹ ust. 3 u.k.w.h. zezwalającego na to, by każdy mógł przeglądać księgi wieczyste w obecności pracownika sądu lub art. 36² ust. 1 u.k.w.h. stanowiącego, że odpisy ksiąg wieczystych według ostatniego stanu wpisów wydaje się na żądanie osób zainteresowanych lub na żądanie sądu, prokuratora, notariusza, organu administracji rządowej oraz jednostki samorządu terytorialnego, należy stwierdzić, że w praktyce zakres osób, które dysponują rzeczywistą możliwością upewnienia się co do nazwiska osoby wpisane do treści KW sprawdzając akta księgi wieczystej jest zatem znacznie zawężony w stosunku do kręgu osób, którym przysługuje prawo do uzyskania odpisu.

Proszę zwrócić uwagę także na fakt, iż akta ksiąg wieczystych przechowuje się w sądzie i nie mogą być one wydawane poza budynek sądu. Nie wydaje się także dokumentów znajdujących się w aktach ksiąg wieczystych, jeżeli dokumenty te stanowią podstawę wpisu.

Należy mieć przede wszystkim jednak na względzie, że odpis jest podstawowym dokumentem stwierdzającym w sposób urzędowy treść księgi wieczystej. Jako dokument urzędowy, stanowi stosownie do postanowień art. 76 § 1 k.p.a. dowód tego, co zostało w nim urzędowo zaświadczone. Odpis jest niezbędny do załatwienia wielu spraw i pozbawienie obywatela możliwości uzyskania wiarygodnego odpisu automatycznie ogranicza jego prawa w różnych dziedzinach życia społecznego i gospodarczego (np. utrudnia lub uniemożliwia zawieranie umów cywilnoprawnych).

Proszę mieć na uwadze, że z danych ujawnionych w systemie informatycznym korzystają także sędziowie. Ich praca orzecznicza jest w tym stanie rzeczy znacznie utrudniona i często obciążona być może błędami. Sędzia może przejrzeć treść księgi pobierając ją z Centralnej Informacji Ksiąg Wieczystych jedynie bez pewności co do właściwego brzmienia nazwisk osób ujawnionych w księdze.

Pragnę wyrazić wielki niepokój, iż kształt przepisów uniemożliwiający wprowadzenie do struktury księgi wieczystej prowadzonej w systemie informatycznym ksiąg wieczystych

treści dotychczasowej księgi wieczystej stoi w sprzeczności z postulatem precyzji i rzetelności w wiernym odzwierciedlaniu treści dotychczasowej księgi wieczystej oraz narusza w wielu aspektach obowiązujący porządek prawny.

Prawo do używania imienia i nazwiska w brzmieniu ojczystym jest konstytucyjnie chronionym prawem każdego obywatela (art. 1 i 47 Konstytucji RP).

Imię i nazwisko to cechy, które określają sytuację osobistą człowieka i składają się na jego stan cywilny. Dobro osobiste człowieka, jakim w szczególności jest jego nazwisko, pozostają pod ochroną prawa cywilnego (art. 23 i 24 k.c.) niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. Ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym bezprawnym działaniem, może żądać zaniechania tego działania. Nie można teoretycznie wykluczyć sytuacji, że dochodzi tu do naruszenia dobra osobistego.

Nieodzowne jest podkreślenie, że jeżeli dana osoba nosi nazwisko zawierające litery nie występujące w polskim alfabecie, obowiązkiem każdego organu i sądu jest respektowanie takiego stanu rzeczy i np. organ wydający dowód osobisty wpisuje w dokumencie tożsamości nazwisko z zachowaniem jego oryginalnej pisowni.

Mając powyższe na uwadze, zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o zainteresowanie się przedstawionym problemem oraz zainicjowanie prac nad przystosowaniem prawnym i technicznym struktury księgi wieczystej prowadzonej w systemie informatycznym dla obywateli noszących nazwiska, których pisownia wymaga użycia obcych znaków diakrytycznych. Uprzejmie proszę także o poinformowanie Rzecznika Praw Obywatelskich o zajętych przez Pana Ministra stanowisku.

Z poważaniem

**Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich**

**/-/ Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich**